

NORGES HØYESTERETT

Den 8. november 2007 avsa Høyesterett dom i

HR-2007-01867-A, (sak nr. 2007/1298), straffesak, anke,

A (advokat Erik Keiserud)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Petter Sødal)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Coward**: Saken gjelder straffutmåling og varighet av førerettstap etter promillekjøring.
- (2) Tinn og Heddal tingrett avsa 16. februar 2007 dom der A ble dømt til ubetinget fengsel i 30 dager og en bot på 45 000 kroner. I tillegg ble han idømt tap av retten til å føre motorvogn i tolv måneder. Når det gjaldt førerettstapet, var det dissens; rettens formann stemte for tap i to år. Domsslutningen lyder slik:
 - ”1. A, født 00.00.1963, dømmes for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første til tredje ledd, jf. § 22 første ledd, til fengsel i 30 – tretti – dager samt til å betale en bot på 45000 – førtifemtusen – kroner, subsidært 15 – femten – dagers fengsel.
 2. A dømmes i medhold av vegtrafikkloven § 33 nr. 1 til å tåle tap av retten til å føre førerkortpliktig motorvogn i 12 – tolv – måneder. Til fradrag går utholdt beslagsperiode 06.08.2006 – 10.01.2007. Det er et vilkår for gjennerverk av føreretten at han avlegger og består full, ny førerprøve.
 3. A dømmes til å betale staten sakens omkostninger med 3000 – tretusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen.”
- (3) Både A og påtalemyndigheten anket til Agder lagmannsrett over straffutmålingen og tapet av førerett. I lagmannsrettens dom 28. juni 2007 ble boten satt ned til 30 000 kroner fordi A nå hadde en lavere inntekt. Perioden for tap av førerett ble forlenget til to år, under

dissens fra én dommer, som stemte for å opprettholde tingrettens resultat på ett år. Domsslutningen lyder slik:

- ”1. I tingrettens domsslutning pkt 1 gjøres den endring at boten fastsettes til 30.000 – trettitusen – kroner.
- 2. I tingrettens domsslutning pkt. 2 gjøres den endring at perioden for tap av førerett fastsettes til 2 – to – år.”

- (4) A har anket til Høyesterett over straffutmålingen og varigheten av førerettstapet. Til straffutmålingen har forsvareren særlig anført at fengselsstraffen bør gjøres betinget, eller at det eventuelt bør idømmes samfunnsstraff, subsidiært at fengselsstraffen bør være kortere. Når det gjelder førerettstapet, anfører han at varigheten bør være kortere, fordi A i snart ti måneder har hatt førerkortet i sin besittelse.
- (5) *Jeg er kommet til at anken bør føre frem.*
- (6) A er nå 43 år gammel. På tiden for promillekjøringen arbeidet han som trailersjåfør, mens han i dag er fast ansatt som vaktmester i et vaktmesterfirma.
- (7) Promillekjøringen han er dømt for, skjedde ved halvtretiden natt til søndag 6. august 2006 på Notodden. Promilleprøve tatt halvannen time senere viste en alkoholkonsentrasjon i blodet på 1,24 promille. Det er ikke nærmere opplysninger om når han hadde drukket, og jeg legger til grunn – slik det har vært enighet om – at dette var promillen under kjøringen. Promillen er dermed i området mellom 1,0 og 1,5 promille, der straffen etter vegtrafikkloven § 31 andre ledd skal være ”bot og betinget eller ubetinget fengsel”.
- (8) I lagmannsrettens dom er det uttalt at det er ”fast rettspraksis at det ... normalt skal idømmes ubetinget fengselsstraff når promillen er høyere enn 1,2”. Dette er etter min mening unøyaktig. Hvor grensen mellom ubetinget og betinget fengsel skal ligge, er behandlet av Matningsdal i Engstrøm (red.): Vegtrafikkloven og trafikkreglene med kommentarer, 4. utgave, 2004. Det heter her på side 447 at ”[e]tter Høyesteretts praksis ligger m.a.o. grensen mellom betinget og ubetinget fengsel i området mellom 1,15 og 1,30 promille, kanskje nærmere 1,30 promille; jf. *Andenæs* i LoR 2000 s. 483-487 på side 483, når det ikke er noe å utsette på kjøringen”. Det heter videre:

”Underrettspraksis synes ikke helt å korrespondere med dette, da man der synes å ha vært mer tilbøyelig til å anvende betinget fengsel.
Hauge og Guslunds undersøkelse viser at i intervallet 1,2–1,3 promille ble det anvendt betinget fengsel i 23 saker, mens det bare ble anvendt ubetinget fengsel i 2 saker.”
- (9) Etter dette skulle det i vår sak ut fra promillen alene kunne reageres med betinget fengselsstraff. Men kjøringen må vurderes nærmere, og da er det momenter som trekker i begge retninger. I skjerpende retning taler det at kjøringen skjedde med en trekkvogn, altså et stort, kraftig kjøretøy, og at A skal ha kjørt i affekt – et vitne har beskrevet at trekkvognen spant ut på asfalten fra en grusplass i stor fart. Men på den andre siden er det enighet om at det må legges til grunn at A bare kjørte et par hundre meter. Og et viktig moment er at området der han kjørte, var avstengt for trafikk. Det heter riktignok i lagmannsrettens dom at ”det var like fullt fotgjengere i området”. Om dette innebærer at det til tider var fotgjengere i området, eller at det var fotgjengere der på tidspunktet for kjøringen, ser jeg ikke som klart. Men kjøringen skjedde om natten, dette var ikke i sentrum av Notodden, og ingen fotgjengere er ført som vitner for de tidligere instansene. Det skjedde ikke noe kjørehell, og noen stor fare for fotgjengere kan jeg vanskelig se at

kjøringen medførte.

- (10) Vi står etter min mening overfor et utpreget grensetilfelle i valget mellom betinget og ubetinget fengsel. Men jeg er kommet til at kjøringen alt i alt ikke kan sies å ha medført faremomenter ut over det som normalt er til stede ved kjøring med en promille som her, og at det da må være tilstrekkelig å reagere med betinget fengsel. Når fengselsstraffen gjøres betinget, mener jeg at 30 dager er en passende lengde, og at prøvetiden kan settes til to år.
- (11) Forsvareren har anført at hvis straffen ikke gjøres betinget, er samfunnsstraff et alternativ. Dette spørsmålet oppstår ikke for meg – samfunnsstraff er et alternativ til ubetinget fengsel, ikke til betinget. Men jeg nevner at jeg ikke er uenig i de generelle synspunkter som annenvoterende gir uttrykk for.
- (12) Jeg ser så på førerrettstapet, som lagmannsretten har fastsatt til to år. Forsvareren har ikke anført at tap ikke skal idømmes, men at varigheten skal settes ned fordi A nå har hatt førerkortet i sin besittelse i snart ti måneder. Jeg er enig i at spørsmålet må være om varigheten av tapet skal settes ned.
- (13) Reglene om tap av førerrett finnes i vegtrafikkloven § 33 og i forskrift gitt med hjemmel i nr. 1 femte ledd i denne lovbestemmelsen. Etter § 33 nr. 1 andre ledd skal førerkortet inndras for minst ett år ved domfellelse for kjøring med promille over 0,5. I § 3-2 nr. 2 i forskriften heter det at ved høyere alkoholkonsentrasjon enn 1,2 promille skal tapet av førerrett fastsettes til minst to år, altså den lengden lagmannsretten har fastsatt.
- (14) Etter forskriftens § 1-4 andre ledd skal det imidlertid legges vekt på om den domfelte har hatt førerkortet i sin besittelse i ”lengre tid” etter handlingstidspunktet, hvis han ikke kan bebreides at førerkortet ikke har vært beslaglagt. Det heter videre at lengre tids besittelse av førerkortet i utgangspunktet tilsier at tapsperioden settes ned, eller at tap overhodet ikke blir fastsatt. Fra dette gjøres det i siste punktum et unntak hvis forholdet gir grunnlag for ”flere års” tap av førerrett.
- (15) As førerkort ble beslaglagt i august 2006, og beslaget ble opprettholdt til og med 6. januar 2007. Påtalemyndigheten begjærte ikke videre beslag, og A fikk førerkortet tilbake 10. januar. Han har dermed nå hatt førerkortet tilbake i omtrent ti måneder, og jeg legger til grunn at vilkåret om lengre tids besittelse er oppfylt. Når det gjelder unntaket for tilfellene der utgangspunktet er flere års tap av førerrett, kom Høyesterett i en dom avsagt 1. november i år (HR-2007-01836-A, sak nr. 2007/1206) til at ”flere års” tap må forstås som mer enn to års tap. Unntaket i siste punktum gjelder da ikke for A.
- (16) Annenvoterende gir uttrykk for at nedsettelse under minstetiden begrunnet i forskriften § 1-4 er avhengig av at også vilkårene etter lovens § 33 nr. 1 sjette ledd er oppfylt. Det kreves der at tapet ellers ”vil virke urimelig hardt og det foreligger særdeles formildende omstendigheter ved forholdet som ligger til grunn”, eller ”andre helt spesielle grunner”.
- (17) Jeg ser ikke dette som den naturligste forståelsen av regelsettet. Ordlyden i § 1-4 angir ikke at det skal gjelde noe slikt tilleggsvilkår. Bestemmelsen knytter seg til de andre bestemmelsene om tapsperioden i forskriften, og bør etter min mening forstås som å innebære en modifikasjon av de minstetidene som er angitt der. Den regulerer et konkret spesialtilfelle som det kan være grunn til å regulere særskilt, og skiller seg fra vagere, mer

personlige grunner for å sette ned tapsperioden.

- (18) Jeg peker også på at § 1-4 legger opp til at nedsettelse normalt *skal* skje når den dømte har hatt førerkortet i sin besittelse i lengre tid uten at det kan bebreides ham; det heter at det "legges vekt på" dette, og at tapsperioden i utgangspunktet "fastsettes for et kortere tidsrom enn tilfellet vanligvis skulle tilsi". Det gir etter min mening mindre naturlige løsninger hvis dette skal være løsningen ellers, men ikke når utgangspunktet for tapsperioden er en minstetid satt i forskriften. Det kan for øvrig også virke uklart hva som i tilfelle vil gjelde der tapsperioden i forskriften er angitt vagere, se for eksempel uttrykket "bør fastsettes for lengre tid" i § 2-4 siste ledd og § 2-6 nr. 3; skal dette sees som en minstetid? – Mitt syn er etter dette at nedsettelse av den minstetiden som forskriften i utgangspunktet angir, ikke avhenger av at også kravene i lovens § 33 nr. 1 sjette ledd er oppfylt.
- (19) I vurderingen av om tapsperioden for A *bør* settes ned, peker jeg på at forskriftens uttrykte formål i § 1-1 er å "gi grunnlag for likebehandling ved fastsettelse av tap av førerett". Det skjer etter min mening best hvis man er forsiktig med å gå inn på konkrete vurderinger av hvorfor et førerkort er tilbakelevert, eventuelt aldri beslaglagt. Jeg mener da at As besittelse av førerkortet bør føre til at varigheten av tapet settes noe ned, og at en nedsettelse med seks måneder – det vil si til ett år og seks måneder – er passende.
- (20) Jeg stemmer etter dette for slik

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres følgende endringer:

1. Fullbyrdelsen av fengselsstraffen utsettes etter reglene i straffeloven §§ 52 til 54 med en prøvetid på 2 – to – år.
 2. Varigheten av tapet av retten til å føre motorvogn settes til 1 – ett – år og 6 – seks – måneder.
- (21) Dommer **Matningsdal**: Jeg er kommet til et annet resultat enn førstvoterende. Etter min mening bør A idømmes ubetinget fengsel i 21 dager, og tapet av føreretten bør ikke reduseres.
- (22) Jeg er enig med førstvoterende i at en alkoholkonsentrasjon på 1,24 promille tilsier at vår sak befinner seg i grenseområdet mellom betinget og ubetinget fengsel. Min begrunnelse for å anvende ubetinget fengsel er at det, slik jeg ser det, foreligger flere skjerpande omstendigheter i saken.
- (23) Om selve kjøringen har tingretten, på bakgrunn av den forklaringen som ble gitt av det vitnet som anmeldte forholdet, gitt følgende beskrivelse:

"Vitnet B var den som meldte fra til politiet om at han hadde mistanke om promillekjøring pga. kjøreadfærd til fører av en trekkvogn. ... Han hørte tydelig at det ble kranglet ved trekkvogna, han hørte en høylytt og sint mannsstemme og fikk inntrykk at det var en dame til stede. B gikk litt ut og inn fra terrassen. Etter noe tid observerte han at turtallet på trekkvogna plutselig økte og det ble gitt gass så støvskyen sto idet trekkvogna kjørte fra grusplassen hvor den hadde stått parkert og ut på

asfalten. Da den kom på asfalten spant trekkvogna slik at det ble striper i asfalten. Trekkvogna kjørte forbi terrassen hvor B sto. ... Personen som kjørte så streng og sint ut og ble av B oppfattet til kanskje å være litt i ubalanse.”

- (24) Det er altså tale om promillekjøring med et stort kjøretøy som etter min mening representerer et større farepotensiale enn en ordinær personbil. Kjøringen hadde en slik karakter at vitnet fikk mistanke om promillekjøring selv om han ikke hadde vært i nærkontakt med føreren. Når det da videre fremgår at A var i affekt, med det ekstra faremomentet det medfører, og at han brukte så stor motorkraft at kjøretøyet spant på asfalten og avsatte striper der, viser dette etter min mening at kjøringen må ha vært mer farefull enn normalt. Kjørestrekningen var rett nok ikke særlig lang, sannsynligvis ca. 200 meter eller noe mer. Men den foregikk i en gate i et boligfelt, og trekkvognen ble snudd før den returnerte til grusplassen med det ekstra faremomentet det innebærer. Selv om gaten for tiden som følge av gatarbeider var stengt for biltrafikk, måtte A være forberedt på at han kunne møte fotgjengere. Jeg viser til at kjøringen skjedde natt til søndag kl 02.30 den helgen det var blues-festival på Notodden. Denne festivalen har stor publikumstilstrømning både fra lokalmiljøet og av tilreisende. Selv om kjøringen foregikk kl 02.30, måtte han dermed være forberedt på at en rekke personer befant seg ute og ikke hadde gått til ro for natten. Dette illustreres av at det opplyses i tingrettens dom at han og kjæresten på det aktuelle tidspunktet hadde planer om å dra til Notodden sentrum. Lagmannsretten har dessuten uttrykkelig lagt til grunn at ”det var like fullt fotgjengere i området”.
- (25) Når disse forhold ses i sammenheng, bør det etter min mening ikke anvendes betinget fengsel for forholdet. Jeg mener imidlertid at fengselsstraffen har blitt for lang, og at den bør settes til 21 dager.
- (26) For det tilfellet at Høyesterett skulle komme til at forholdet som utgangspunkt kvalifiserer for ubetinget fengsel, har forsvareren anført at det bør anvendes samfunnsstraff. Det anføres at på samme måten som ved trygdebedrageri og fartsoverskridelse, bør det også ved promillekjøring kunne anvendes samfunnsstraff i det nedre området av de sakene hvor det hittil har vært idømt ubetinget fengsel.
- (27) Jeg kan ikke se at Høyesterett har rettskildemessig grunnlag for denne endringen av straffutmålingspraksis. Ved innføringen av samfunnsstraff gav riktignok lovgiveren uttrykk for et ønske om økt bruk av samfunnsstraff i forhold til praksis ved samfunnstjeneste – noe som også er fulgt opp av Høyesterett. Jeg nøyer meg med å vise til mitt votum i Rt. 2002 side 1403 som det har vært vist til i flere senere saker.
- (28) Ved promillekjøring var hovedregelen fram til 1988 at det ble anvendt ubetinget fengsel nærmest uavhengig av alkoholkonsentrasjonens størrelse. Denne praksis ble endret etter at overtredelsene ved lov av 8. juli 1988 nr. 70 ble inndelt i tre nivåer avhengig av alkoholkonsentrasjonens størrelse. Men til tross for denne oppmykningen har Høyesterett av allmennpreventive grunner, og slik jeg ser det, også under henvisning til lovgiverens strenge syn på promillekjøring, vært svært tilbakeholden med å anvende samfunnstjeneste – nå samfunnsstraff – ved promillekjøring. Jeg viser til oversikten over Høyesteretts praksis i Matningsdal og Bratholm: Straffeloven med kommentarer. Første Del. Almindelige Bestemmelser, 2. utgave, 2003 side 118-119.
- (29) Dersom det anvendes samfunnsstraff i denne saken, vil det innebære en klar omlegging av praksis, og praksis vil i tilfelle komme mer på linje med praksis i våre naboland

Danmark, Sverige og Finland hvor det årlig anvendes samfunnstjeneste i et firesifret antall saker, jf. Matningsdal og Bratholm op.cit. side 127-128. Til tross for denne praksis, som i Danmark ble innledet ved lov nr. 230 av 4. april 2000, er det ikke i proposisjonen til ny straffelov, Ot.prp. nr. 90 (2003-2004), eller justiskomiteens innstilling, Innst. O. nr. 72 (2004-2005), gitt noe lovgiversignal om praksisendring.

- (30) Jeg viser videre til at ved lov av 29. juni 2007 nr. 84 ble det vedtatt visse tiltak for å avvikle soningskøen og bedre innholdet i soningen mv. Et av tiltakene var at straffeloven § 28 a sjette ledd bokstav b ble endret slik at det skal være adgang til å ilegge samfunnsstraff sammen med ubetinget fengsel inntil 60 dager, mens grensen hittil har vært 30 dager. Formålet med endringen var å legge tilrette for at "samfunnsstraff i større grad idømmes i saker som ligger i grenseland mellom ubetinget fengselsstraff og samfunnsstraff etter dagens praksis", jf. Ot.prp. nr. 31 (2006-2007) side 58 andre spalte. Dette er nærmere utdypet på side 75 første spalte:

"Av sjette ledd fremgår det at samfunnsstraff som utgangspunkt ikke skal kombineres med ubetinget fengsel. Det kan imidlertid tenkes at en straffesak omfatter flere forhold der noen gir grunnlag for å idømme samfunnsstraff, mens ett eller flere forhold er av en slik art at det anses uheldig å anvende samfunnsstraff av allmennpreventive grunner, for eksempel promillekjøring. Det vil være lite heldig om retten da skulle være nødt til å anvende ubetinget fengsel for det hele."

- (31) Da denne proposisjonen ble avgitt 16. mars 2007, var det fem år siden samfunnsstraffen hadde trådt i kraft. Dersom departementet hadde ment at praksis med hensyn til å anvende samfunnsstraff burde endres, hadde det en klar foranledning for å gi uttrykk for dette. I denne sammenheng nevner jeg at den danske lovendringen i 2000 nettopp ble vedtatt for å redusere den danske soningskøen. Og sitatet indikerer tvert om at departementet forutsatte at praksis ved promillekjøring skulle fortsette. Jeg nevner for ordens skyld at heller ikke justiskomiteens innstilling, Innst. O. nr. 82 (2006-2007), inneholder noen antydning om økt bruk av samfunnsstraff ved promillekjøring.
- (32) På denne bakgrunn kan jeg ikke se at det for tiden er grunnlag for ved promillekjøring å innføre noen "mellomsone" for bruk av samfunnsstraff.
- (33) Med hensyn til spørsmålet om tap av føreretten viser jeg til at vegtrafikkloven § 33 nr. 1 andre ledd fastsetter at promillekjøring med en alkoholkonsentrasjon over 0,5 promille skal medføre tap i minst ett år. Med den alkoholkonsentrasjonen som er aktuell i vår sak, følger det videre av tapsforskriften § 3-2 nr. 2 at føreretten tapes for "minst 2 år".
- (34) Jeg er enig med førstvoterende i at tapsforskriften § 1-4 gir adgang til i dette tilfellet å sette tapet til en kortere periode enn to år. Men etter min mening bør ikke denne muligheten anvendes i vår sak, idet praktiseringen av § 1-4 må skje med de begrensningene som følger av vegtrafikkloven § 33 nr. 1 sjette ledd, som har følgende innhold:

"Tapet av førerett kan settes kortere enn minstetiden i eller i medhold av bestemmelsen her, dersom det ellers vil virke urimelig hardt og det foreligger særdeles formildende omstendigheter ved forholdet som ligger til grunn for tapet av førerett. Det samme gjelder når andre helt spesielle grunner taler for å gå under minstetiden."

- (35) Førstvoterende har forstått tapsforskriften § 1-4 andre ledd slik at anvendelsen av denne bestemmelsen ikke er avhengig av at også kravene for nedsettelse etter lovens § 33 nr. 1 sjette ledd er oppfylt. Dette er jeg ikke enig i:
- (36) Jeg viser for det første til lovens formulering hvor det fremgår at den også gjelder for minstetider fastsatt ”i medhold av bestemmelsen her”. Tapsforskriften er blant annet gitt med hjemmel i § 33 nr. 1 femte ledd.
- (37) For det andre viser jeg til avgjørelsen i Rt. 2005 side 641, som gjaldt spørsmålet om § 1-4 andre ledd kunne gi hjemmel for å fravike en minstetid på seks måneder. Her uttaler førstvoterende i avsnitt 16:

”I merknadene til nr. 1 sjette ledd understrekte departementet at adgangen til å gå under de lov- og forskriftsbestemte minstetider skal være meget snever, og departementet forutsatte at adgangen bare ble anvendt helt unntaksvis, jf. proposisjonen side 74 første spalte.”

- (38) Selv om det ikke ble uttalt uttrykkelig, forstår jeg dette utsagnet slik at Høyesterett her forutsatte at lovens begrensninger også gjelder for minstetider fastsatt i tapsforskriften.
- (39) For det tredje viser jeg til at dersom førstvoterendes standpunkt legges til grunn, er det vanskelig å se hvilken praktisk betydning begrensningen i § 33 nr. 1 sjette ledd vil ha for minstetidene i tapsforskriften. Bestemmelsen i forskriften § 1-4 andre ledd blir dessuten ikke uten praktisk betydning, idet forskriften for de fleste overtredelsene opererer med et intervall for tapstiden. Jeg viser videre til hva jeg senere uttaler om praktiseringen av lovens begrensning i forhold til de minstetidene som følger av tapsforskriften.
- (40) For det fjerde fremgår det av proposisjonen at departementet var opptatt av å redusere rommet for skjønn mest mulig. Dette fremgår blant annet av proposisjonen, Ot.prp. nr. 52 (2002–2003), side 66 hvor det uttales:

”Et overordnet hensyn som ligger til grunn for reglene om tap av føreretten, er hensynet til trafikksikkerheten. Dette hensynet varetas etter departementets mening best når potensielle lovovertridere er kjent med at det er lite rom for skjønn ved reaksjonsfastsettelsen.”

- (41) Om den konkrete praktiseringen av § 33 nr. 1 sjette ledd uttales det i Ot.prp. nr. 52 (2002–2003) side 74:

”De lov- eller forskriftsbestemte minstefristene kan i enkelte tilfeller få så urimelige følger at det bør være mulig å fravike dem allerede ved fastsettelsen av reaksjonen, jf. punkt 9.4. Ny nr. 1 siste ledd er ment å virke som en sikkerhetsventil i slike tilfelle. Bestemmelsen er generelt utformet, men viderefører i hovedsak vegtrafikkloven § 39 tredje og fjerde ledd ... Adgangen til å gå under de lov- og forskriftsbestemte minstetidene er meget snever, og departementet forutsetter at adgangen kun anvendes helt unntaksvis.”

- (42) Vegtrafikkloven § 39 tredje ledd, som det vises til, gjaldt blant annet adgangen til å sette inndragningstiden ved promillekjøring til mindre enn ett år.
- (43) Selv om lovens vilkår for å gå under minstetidene gjelder uavhengig av om minstetiden følger av lov eller forskrift, må det likevel være adgang til å praktisere adgangen til å gjøre unntak noe lempeligere ved de minstetidene som følger av tapsforskriften. Dette

følger også av rettspraksis, jf. Rt. 2005 side 1041 og 2005 side 1044 hvor politiet ikke hadde beslaglagt førerkortene, og de domfelte hadde fått beholde førerkortet i lang tid før saken ble avgjort. Men også ved disse minstetidene må det tas utgangspunkt i at adgangen til å gjøre unntak er en "sikkerhetsventil" som kun skal anvendes "helt unntaksvis".

- (44) Etter min mening må det være klart at alternativet "vil virke urimelig hardt og det foreligger særdeles formildende omstendigheter ved forholdet som ligger til grunn for tapet av førerett", ikke er aktuelt i vår sak. Loven oppstiller to kumulative vilkår, og etter min mening foreligger det ikke "særdeles formildende omstendigheter" ved kjøringen. Jeg viser til min tidligere vurdering av kjøringen.
- (45) Anvendelsen av tapsforskriften § 1-4 må dermed vurderes med utgangspunkt i om "andre helt spesielle grunner taler for å gå under minstetiden". Dette alternativet ble tilføyd i vegtrafikkloven § 39 tredje ledd ved lov av 4. juli 1991 nr. 49. Om formålet med tilføyelsen uttales det i Ot.prp. nr. 61 (1989-90) side 14:

"I heilt særlege høve kan det vere ynskjeleg å gå under minstetida for inndraging sjøl om det ikkje ligg føre særers formildande omstende ved det som har vore grunnlaget for den obligatoriske inndraginga. Ein tenkjer her på sterkt funksjonshemma som kan ha eit særleg behov for bruk av bil og når transportbehovet ikkje kan dekkast ved hjelp av kollektive transportmidel. Departementet vil tilrå å lempe på den obligatoriske minstetida for inndraging av førarkort i slike heilt særlege høve."

- (46) Det eksempelet som her gis, er neppe ment å være uttømmende. Men sitatet og ordlyden indikerer at det nye alternativet var tiltenkt et snevert anvendelsesområde – noe som må få konsekvenser for praktiseringen av det tilsvarende kriteriet i § 33 nr. 1 sjette ledd.
- (47) Det aktuelle momentet i tapsforskriften § 1-4 er andre ledd første punktum som fastsetter at "[v]ed fastsettelse av perioden for tap av førerett legges vekt på om vedkommende har hatt førerkortet i sin besittelse i lengre tid etter handlingstidspunktet, dersom han ikke kan bebreides at førerkortet ikke har vært beslaglagt".
- (48) I Rt. 2005 side 1041 var spørsmålet om tapstiden skulle settes kortere enn minstetiden etter vegtrafikkloven § 33 nr. 1 andre ledd på ett år ved kjøring i amfetaminpåvirket tilstand med en påvirkningsgrad som tilsvarte ca. én promille. Politiet hadde ikke beslaglagt siktedes førerkort, og da saken ble pådømt av Høyesterett, hadde han fortsatt å kjøre bil i vel to år. Høyesterett kom til at dette ikke gav grunnlag for å gå under minstetiden, og førstvoterende bemerket avslutningsvis at den tapsperioden som lagmannsretten hadde fastsatt, "i hvert fall ikke er for lang" (avsnitt 17). Det ble med andre ord antydnet at lagmannsretten hadde gått noe langt når den reduserte tapstiden fra utgangspunktet på 20-22 måneder til 12 måneder.
- (49) Jeg viser videre til Rt. 2005 side 641 hvor domfelte var funnet skyldig i overtredelse av vegtrafikkloven §§ 3 og 12 andre ledd, og hvor tapsforskriften § 2-5 nr. 5 sammenholdt med § 2-7 nr. 2 tilsa en minste tapstid på seks måneder. Siktede, som var drosjesjåfør, hadde her fått beslaglagt førerkortet i ca. to måneder, og saken ble pådømt ved tilståelsesdom ca. én måned etter beslagsperioden. Endelig avgjørelse i Høyesterett ble truffet i overkant av ni måneder etter tingrettens dom – med andre ord omtrent nøyaktig som i vår sak. Jeg nevner videre at også i denne saken hadde lagmannsretten forlenget tapstiden i forhold til tingrettens dom. På grunnlag av en grundig gjennomgang av lovens forarbeider kom Høyesterett til at det ikke var grunnlag for å gå under minstetiden i

tapsforskriften. Førstvoterende uttalte at "[p]olitiets imøtekommelse 30. juni 2004 av kravet om utlevering av førerkortet kan ikke gi grunnlag for å anvende forskriften § 1-4 annet ledd til å gå under minstetiden" (avsnitt 29).

- (50) Under prosedyren for Høyesterett er det også vist til Høyesteretts dom av 5. oktober 2007 i HR-2007-01705-A (sak nr. 2007/1031) hvor det ved fastsettelsen av tapstidens lengde er lagt vekt på at førerkortet bare var beslaglagt i ca. 1 ½ måned, og at politiet ikke ba om at beslaget ble prøvd av retten da samtykket til videre beslag ble trukket tilbake. Det fremgår imidlertid ikke av dommen at det i denne saken var spørsmål om å gjøre unntak fra en minstetid hvor vegtrafikkloven § 33 nr. 1 sjette ledd kommer til anvendelse. Dommen har derfor liten interesse for vårt spørsmål.
- (51) Om vår sak viser jeg til at politiet umiddelbart beslagla As førerkort. Da han ikke samtykket i beslaget, ble saken innbrakt for Tinn og Heddal tingrett, som i kjennelse 18. september 2006 samtykket i videre førerkortbeslag, dog ikke ut over 6. november 2006. Dette beslaget ble ved Nedre Romerike tingretts kjennelse av 9. november 2006 forlenget til 6. januar 2007. As kjæremål til Eidsivating lagmannsrett førte ikke fram, jf. lagmannsrettens kjennelse av 17. november 2006. Ved utløpet av denne fristen forsøkte ikke politiet å oppnå noen ytterligere forlengelse, og førerkortet ble tilbakelevert 10. januar 2007.
- (52) I mellomtiden var A den 18. desember 2006 satt under tiltale ved Telemark politidistrikts tiltalebeslutning av 18. desember 2006, og Tinn og Heddal tingretts fellende dom ble avsagt 16. februar 2007 – med andre ord på samme måten som i Rt. 2005 side 641 i overkant av én måned etter at førerkortet ble tilbakelevert. Dommen ble forkynt for ham 20. februar, og da han nøyde seg med å anke over straffutmålingen, må det allerede tidlig i mars ha stått klart for ham at han var funnet skyldig i en straffbar handling med lang tapstid. Når dessuten påtalemyndigheten anket over tapstiden, måtte han være forberedt på at tingrettens avgjørelse ville bli endret.
- (53) Situasjonen er dermed vesensforskjellig fra saker hvor politiet ikke har beslaglagt førerkortet. I så fall har ikke siktede fått samme forvarsel om tap av føreretten slik at tap av den lang tid etter den straffbare handlingen kan ramme ekstra hardt. I vår sak ble det derimot straks klart for A hvilke konsekvenser kjøringen kunne få for føreretten, og det gikk bare i overkant av én måned fra beslagstidens utløp til det forelå fellende dom i saken. Saken er etter dette ganske parallell med saksforholdet i Rt. 2005 side 641.
- (54) Dersom tapstiden reduseres i et tilfelle som det foreliggende, hvor omtrent hele perioden A har hatt førerett etter promillekjøringen har medgått til den rettslige prøvingen av tapstidens lengde, åpner det for en markert forskjellsbehandling mellom personer som frivillig aksepterer førerkortbeslaget og personer som motsetter seg det. Da domstolene normalt tidsbegrenser beslagstiden, vil man lett kunne få to forskjellige nivåer for tapstidene ved at tapstiden blir lengst for de som ikke motsetter seg beslag. Dette vil kunne oppmuntre flere siktede til å motsette seg førerkortbeslag – med økt arbeidsbelastning for politi og domstoler som resultat. Og man vil få resultater som motvirker det overordnede formålet om likebehandling som fremheves i tapsforskriften § 1-1.

- (55) Resultatet vil videre kunne bli at det i en rekke saker vil oppstå spørsmål om skjønnsmessige reduksjoner i forhold til de minstetidene som følger av tapsforskriften. Man vil kort sagt kunne få en situasjon som lovgiver var opptatt av å unngå.
- (56) Jeg stemmer etter dette for at fengselsstraffen settes til ubetinget fengsel i 21 dager, men at tapstiden for føreretten ikke reduseres.
- (57) Dommer **Øie:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med annenvoterende, dommer Matningsdal.
- (58) Dommer **Tønder:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende, dommer Coward.
- (59) Dommer **Gussgard:** Likeså.
- (60) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres følgende endringer:

1. Fullbyrdelsen av fengselsstraffen utsettes etter reglene i straffeloven §§ 52 til 54 med en prøvetid på 2 – to – år.
2. Varigheten av tapet av retten til å føre motorvogn settes til 1 – ett – år og 6 – seks – måneder.